

Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi
İQTİSADI İSLAHATLAR ELMİ TƏDQIQAT İNSTİTUTU

**İQTİSADI İSLAHATLAR ELMİ TƏDQIQAT
İNSTİTUTUNDA YERİNƏ YETİRİLMİŞ
ELMİ-TƏDQIQAT İŞLƏRİNİN
REFERATİV TOPLUSU
(2019-cu il üzrə)**

Bakı - 2020

**İQTİSADI İSLAHATLAR ELMİ TƏDQIQAT İNSTİTUTUNDA YERİNƏ YETİRİLMİŞ
ELMİ-TƏDQIQAT İŞLƏRİNİN REFERATİV TOPLUSU (2019-cu il üzrə)**

© İİETİ, Bakı, 2020

MÜNDƏRİCAT

ÖN SÖZ	4
AZƏRBAYCANIN SOSIAL-İQTİSADI GÖSTƏRİCİLƏRİNİN MAKROEKONOMETRİK PROQNOZ MODELİNİN QURULMASI.....	5
MÜQAYİSƏLİ ÜSTÜNLÜK ƏSASINDA YERLİ İSTEHSALI RƏQABƏTQABİLİYYƏTLİ OLAN KONKRET MƏHSULLARIN MÜƏYYƏN EDİLMƏSİ	6
KƏND YERLƏRİNİN SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAFI ÜZRƏ STATİSTİK BAZANIN VƏ MONİTORİNG SİSTEMİNİN MƏLUMATLARININ TƏHLİLİ ƏSASINDA (YERLİ İCMALARIN, BƏLƏDİYYƏLƏRİN VƏ YERLİ İSRA HAKİMİYYƏTİ ORQANLARININ AKTİV İŞTİRAKININ TƏMİN OLUNMASI İLƏ VƏ S.) KƏNDLƏR ÜZRƏ QISA, ORTA VƏ UZUNMÜDDƏTLİ İNKİŞAF PLANLARININ HAZIRLANMASI	7
KİÇİK VƏ ORTA SAHİBKARLIĞIN XİDMƏT SAHƏLƏRİ: TƏKLİFLƏR KATALOQU	7
PEŞƏ TƏHSİLİ MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ SATIŞ MƏQSƏDLİ İSTEHSAL FƏALİYYƏTİNİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ.....	8
QƏNAƏTLİ İSTEHSAL METODLARI İLƏ BAĞLI MƏLUMATLANDIRMA TƏDBİRLƏRİNİN GÖRÜLMƏSİ (ANALİTİK VƏ TƏŞVİQ NƏŞRLƏRİNİN ÇAP EDİLMƏSİ).....	9
BARAMA İSTEHSALI VƏ EMALI SAHƏSİNDƏ İNNOVATİV LAYİHƏLƏRİN DƏSTƏKLƏNMƏSİ.....	10
ŞƏRABÇILIQLA MƏŞĞUL OLAN REGIONLARIN MİKROZONALARA AYRILMASI VƏ TANIDILMASI.....	11
REGIONAL BAZARLARA İXRAC PERSPEKTİVİ OLAN MALLARIN SİYAHISININ HAZIRLANMASI VƏ TƏHLİLLƏR APARILMASI	11
KƏND TƏSƏRRÜFATI, EMAL SƏNAYESİ, TURİZM VƏ RABİTƏ SAHƏSİNDƏ İNVESTİSİYALARIN 10% ARTIMI	13
YOL-NƏQLİYYAT HADİSƏLƏRİ NƏTİCƏSİNDƏ DƏYƏN SOSIAL-İQTİSADI VƏ EKOLOJİ ZƏRƏRİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ VƏ HESABLANMASI QAYDALARININ HAZIRLANMASI	13
REGIONAL TİCARƏT VƏ LOGİSTİKA MƏRKƏZLƏRİNİN (RTLM) YARADILMASININ TEXNİKİ-İQTİSADI ƏSASLANDIRILMASI.....	14
AZƏRBAYCANIN ƏSAS SU ANBARLARI VƏ SU KANALLARI	17
ALİ TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNİN TƏDQIQAT POTENSİALI: MAARİFLƏNDİRİCİ KATALOQ	17

Ö N S Ö Z

Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin İqtisadi İslahatlar Elmi Tədqiqat İnstitutu 55 illik böyük bir tarixə və zəngin ənənələrə malikdir. İnstitutda aparılan elmi-tədqiqatlar ölkəmizdə makroiqtisadi sabitliyin qorunması və tənzimlənməsinin həyata keçirilməsi, davamlı inkişafın təmin olunması, regionların və sahibkarlığın inkişafı, qeyri-neft sektorunun, əsas etibarilə onun ixrac potensialının artırılması məqsədi ilə iqtisadi sahələrin diversifikasiya olunmuş inkişafı, mənzil-kommunal və infrastrukturun inkişafı istiqamətləri üzrə aparılan uğurlu siyasətin hədəflərinə uyğunlaşdırılmaqla, bu istiqamətlərə müvafiq qısa, orta və uzunmüddətli proqnoz və planların tərtib olunması üzrə model və usulların işlənilməsinə yönəldilmişdir. İnstitut milli iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinin və regionların davamlı inkişafına dair elmi-tətbiqi tədqiqatların aparılması, koordinasiya edilməsi, kadr hazırlığının və tədrisinin təşkili istiqamətlərində geniş fəaliyyət göstərir.

2019-cu ildə də İnstitut əsas fəaliyyət istiqamətini Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələri”ndə, Dövlət Proqramlarında icraçı olduğu tədbirlər əsasında, Nazirliyin müvafiq şöbələri və struktur bölmələri ilə razılaşdırılmaqla qurmuşdur.

Təqdim olunan referativ toplu İqtisadi İslahatlar Elmi Tədqiqat İnstitutunun 2019-cu ildəki elmi-tədqiqat fəaliyyətinə həsr olunmuşdur. Topluda İnstitutda 2019-cu il üzrə yerinə yetirilmiş işlərin qısa xülasələri verilmişdir.

AZƏRBAYCANIN SOSIAL-İQTİSADI GÖSTƏRİCİLƏRİNİN MAKROEKONOMETRİK PROQNOZ MODELİNİN QURULMASI

İcraya məsul rəhbər: Arzu Süleymanov

İcraçılar: Malik Mehdiyev, Elnur Ələkbərov, Elmira Bağırova, Rauf Musayev, İlkin Qasımov, Məryəm Quliyeva

Azərbaycan Respublikasında sosial-iqtisadi inkişafın proqnoz modelinin təkmilləşdirilməsi barədə İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən verilmiş tapşırıq əsasında İqtisadi İslahatlar Elmi Tədqiqat İnstitutunda müvafiq işlər yerinə yetirilmiş və Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün qısamüddətli makroekonometrik model qurulmuşdur.

Makroekonometrik modellər bilavasitə məlumat əsaslı olduğundan, ilkin olaraq modelin qurulması üçün mükəmməl statistik məlumatlar bazasının formalaşdırılması işləri yerinə yetirilmişdir. Dövlət Statistika Komitəsinin və eləcə də digər dövlət orqanlarının tədqim etdiyi məlumatlar modelin qurulması üçün yetərli olmadığından məlumatlar bazasının yenidən işlənilməsi məqsədilə DSK tərəfindən nəşr edilən Milli Hesablar Sisteminin göstəriciləri müxtəlif dövrlər üzrə fərqli metodologiyalar tətbiq edilməklə formalaşdırıldığı nəzərə alınaraq, bu göstəricilərin eyni metodologiya əsasında yenidən hazırlanması Komitə ilə birlikdə təkrar həyata keçirilmiş və modelin statistik məlumat bazası və buna müvafiq müfəssəl hesabatı hazırlanmışdır. Məlumat bazası ümumi daxili məhsul istehsal və xərclər üsulu ilə, məhsul istehsalı, deflyatorlar, tədiyə balansı, dövlət maliyyəsi və pul bazarı olmaqla yeddi bölmədən ibarət formalaşdırılmışdır.

Qeyd edilən model formalaşdırılmış statistik məlumatlar bazası əsasında, Mərkəzi Asiya Regional İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı (CAREC) ölkələrində tətbiq edilən və Asiya İnkişaf Bankı (ADB) tərəfindən tövsiyə olunan metodologiya rəhbər tutularaq, elmi əsaslara söykənərək Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafına uyğun formada tam olaraq İnstitutun daxili imkanları və kadr potensialı əsasında xarici ekspert dəstəyi olmadan qısa zaman ərzində hazırlanmışdır. Eyni zamanda, İnstitut tərəfindən aparılmış tədqiqat işləri nəticəsində “Makroiqtisadi göstəricilər sisteminin formalaşdırılmasının metodoloji əsasları” hazırlanmış və onun əsasında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2004-cü il 24 may tarixli 75 nömrəli qərarına, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 24 avqust tarixli 235 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Ortamüddətli xərclər çərçivəsinin hazırlanması Qaydası”nın tələbləri baxımından dəyişikliklər edilməsi barədə təkliflər işlənmiş və sosial-iqtisadi göstəricilərin proqnozunun verilməsi üzrə Nazirlər Kabinetinin qərar layihəsi hazırlanaraq aidiyyəti üzrə Nazirliyə təqdim olunmuşdur.

MÜQAYİSƏLİ ÜSTÜNLÜK ƏSASINDA YERLİ İSTEHSALI RƏQABƏTQABİLİYYƏTLİ OLAN KONKRET MƏHSULLARIN MÜƏYYƏN EDİLMƏSİ

İcraya məsul rəhbərlər: *Elnur Ələkbərov, Malik Mehdiyev*

İcraçılar: *Rauf Musayev, Vüsal Hüseynov*

Tədqiqat işi Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi Kollegiyasının 12 nömrəli Qərarının 4.3. bəndi və “Qeyri-neft sektorunda rəqabətqabiliyyətli daxili istehsalın dəstəklənməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 sentyabr 2018-ci il 497 nömrəli Sərəncamının 2.2. Yerli istehsalı rəqabətqabiliyyətli olan konkret məhsulların siyahısının hazırlanmasının və istehsalının təşkili kommertiya cəhətdən səmərəli olan məhsulların təşviqinin təmin edilməsi” tapşırığının icrası istiqamətində yerinə yetirilmişdir. İşdə dünya təcrübəsində geniş istifadə olunan Aşkar müqayisəli üstünlüklərin (AMÜ) Ballassa metodu və Daxili resurs sərfi metodlarından istifadə edilmişdir. İlk mərhələdə qeyri-neft məhsulları üzrə xarici iqtisadi fəaliyyətin mal nomenklaturasının həmahəng sisteminin (XİFMN) 6 rəqəmli əmtəə mövqeləri üzrə ixrac olunan 3500-dən çox əmtəə mövqələrinin Balassa metodu tətbiq etməklə aşkar müqayisəli üstünlüyü (AMÜ) qiymətləndirilmişdir. Qiymətləndirmə nəticəsində 2015-2017-ci illər üzrə aşkar müqayisəli üstünlüyə malik olan 85 alt əmtəə mövqeyinə aid məhsul seçilmişdir. İdxal göstəriciləri üzrə rəqabətqabiliyyətlilik İqtisadiyyat Nazirliyinin aidiyyəti şöbələri ilə işçi qaydada müzakirələr əsasında ölkədə hazırda istehsal olunan və istehsalı mümkün hesab olunan məhsullar istiqamətində müəyyən edilmişdir.

Belə ki, birgə müzakirələr nəticəsində XİFMN-nin 10 rəqəmli kodları əsasında ölkəyə idxal olunan və dəyər ifadəsində ən böyük paya malik 200 alt əmtəə kateqoriyası (10 rəqəmli kodlarla) müəyyən edilmiş və onların içərisindən ölkədə istehsal imkanları ola biləcək, həmçinin idxalın əvəzləşdirilməsi baxımından əhəmiyyətli olan 124 alt əmtəə kateqoriyası seçilmişdir. Növbəti mərhələdə idxal üzrə seçilmiş 124 müxtəlif kod altında olan alt əmtəə kateqoriyası üzrə rəqabət üstünlüyünü müəyyən etmək məqsədilə daxili resurs sərfi metodu tətbiq edilmişdir. Müvafiq qiymətləndirmələr aparılmış, nəticədə siyahı üzrə 124 alt əmtəə kateqoriyasından 57 rəqabətqabiliyyətli məhsul müəyyən edilmişdir. İnstitutda istehsalı və ixracı rəqabətqabiliyyətli olan məhsulların konkret siyahısı hazırlanaraq müvafiq məktublarla bəndin icrası ilə əlaqədar aidiyyəti dövlət orqanlarının nümayəndələrindən ibarət yaradılmış İşçi qrupunda bir neçə dəfə müzakirə edilmiş, eyni zamanda həmin dövlət orqanlarının seçilmiş məhsullara dair münasibəti rəsmi qaydada Nazirliyə təqdim edilmişdir. Müvafiq rəy və təkliflər nəzərə alınmaqla məhsulların siyahısı yenidən tərtib edilmişdir.

KƏND YERLƏRİNİN SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAFI ÜZRƏ STATİSTİK BAZANIN VƏ MONİTORİNG SİSTEMİNİN MƏLUMATLARININ TƏHLİLİ ƏSASINDA (YERLİ İCMALARIN, BƏLƏDİYYƏLƏRİN VƏ YERLİ İSRA HAKİMİYYƏTİ ORQANLARININ AKTİV İŞTİRAKININ TƏMİN OLUNMASI İLƏ VƏ S.) KƏNDLƏR ÜZRƏ QISA, ORTA VƏ UZUNMÜDDƏTLİ İNKİŞAF PLANLARININ HAZIRLANMASI

İcraya məsul rəhbər: *Arzu Hüseynova*

İcraçılar: *Nigar Ələsgərova, Elnur Ələkbərov, Ülkar Salıfova, Afaq Qasımova*

İş Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və emalına dair Strateji Yol Xəritəsi” üzrə təfsilatlı tədbirlər planının 9.1.2 bəndinin 3-cü altbəndinin icrası istiqamətində yerinə yetirilmişdir. Görüləcək işlər 10 sentyabr 2019-cu il tarixində İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzində və 16 sentyabr 2019-cu il tarixində Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzində geniş müzakirə edilmiş, Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin İqtisadi İslahatlar Elmi Tədqiqat İnstitutu ilə Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzi tərəfindən Azərbaycanın milli xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla, kənd yerlərinin sosial-iqtisadi inkişafının monitorinqi və təhlili proseslərinin həyata keçirilməsində idarəetmə qərarlarının hazırlanması və qəbul edilməsinə informasiya dəstəyi üçün nəzərdə tutulmuş monitorinq sisteminin texniki-tapşırığının hazırlanması qərara alınmışdır. Bununla əlaqədar aidiyyəti dövlət qurumlarının mövcud bazaları və bu bazalarda yığılmış aidiyyəti göstəricilər (kənd yerlərində rifah səviyyəsi, məşğulluğun strukturu, sosial xidmətlər və infrastrukturla təminat və digər bu kimi məsələləri əhatə edən) barədə məlumatların əldə edilməsi məqsədilə Vergilər, ƏƏSM, Təhsil, Səhiyyə nazirlikləri, DSK, ƏMDK, Azərsu, Azərişiq, Azəriqaz və digər aidiyyəti qurumlara müraciət ünvanlanmışdır. Əldə edilmiş məlumatlar əsasında “Kənd yerlərinin sosial-iqtisadi inkişafı üzrə statistik bazanın və monitorinq sistemi”nin yaradılması üzrə texniki-tapşırıq hazırlanmış və münasibət bildirilməsi məqsədilə aidiyyəti qurumlara təqdim edilmişdir.

KİÇİK VƏ ORTA SAHİBKARLIĞIN XİDMƏT SAHƏLƏRİ: TƏKLİFLƏR KATALOQU

İcraya məsul rəhbər: *Arzu Hüseynova*

İcraçılar: *Təranə Salıfova, Ülkar Salıfova, Aliya Şabanova, Nərminə Quliyeva, Afaq Qasımova*

Kataloq Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Ağır sənaye və maşınqayırmanın inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”nin və “Kiçik və orta sahibkarlıq səviyyəsində istehlak mallarının istehsalına dair

Strateji Yol Xəritəsi”nin tədbirlərinin icrasının təmin edilməsi məqsədilə İqtisadi İslahatlar Elmi Tədqiqat İnstitutu tərəfindən işlənmişdir.

Ölkəmizdə təhsil, elm və sənaye tendeminin yaradılması, eləcə də universitet və elmi müəssisələrin sahibkarlığa özəl xidmət spektrinin müəyyənləşdirilməsi və əlaqələndirilməsi, əlavə gəlir əldə edilməsi və rəqabətliliyin artırılması, tədqiqat və tərəqqinin daha sürətlə inkişafının stimullaşdırılması, KOS subyektlərinin peşəkar tədqiqatçıların təkliflərindən yararlanması və sahibkarlıq fəaliyyətlərinin daha da möhkəmləndirilməsi məqsədilə universitet və elmi-tədqiqat müəssisələrində mövcud laboratoriyalar, onların fəaliyyət istiqamətləri, avadanlıqlarla təchizat səviyyəsi və s., həmçinin də özəl sektorun tələb və təkliflərinin öyrənilməsi zərurətindən irəli gələrək elmi müəssisələr arasında sorğu keçirilmişdir. Sözügedən sorğularda məqsəd innovativ infrastrukturun daha da gücləndirilməsi, kiçik və orta sahibkarlar arasında araşdırma fəaliyyətlərinin dəstəklənməsi, elm ilə özəl sektor arasında praktiki əlaqələrin genişləndirilməsi məqsədilə istehsal müəssisələrinin tələbi üzrə mövcud və yaxın gələcəkdə istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulan laboratoriyalar, kompüter, innovasiya mərkəzləri və s. xidmət obyektləri haqqında məlumatların toplanması məqsədilə anket (sorğu) vərəqələri hazırlanmışdır. Sözügedən anket hazırda ölkəmizdə fəaliyyət göstərən universitet, elmi-tədqiqat və sənaye qurumları daxil olmaqla ümumilikdə, 95 təşkilata göndərilmişdir. Anket vasitəsilə əldə olunan məlumatlar fəaliyyət sahələrinə görə qruplaşdırılaraq, geniş auditoriyaya çatdırılması, habelə KOS subyektlərinin faydalanmasına nail olunması məqsədilə “KOS-lara xidmət sahələri: təkliflər kataloqu” adlı vəsait hazırlanmışdır.

PEŞƏ TƏHSİLİ MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ SATIŞ MƏQSƏDLİ İSTEHSAL FƏALİYYƏTİNİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

İcraya məsul rəhbər: Fərhad Mikayılov

İcraçılar: Aliya Şabanova, Əhliman Qasımov

İş “Azərbaycan Respublikasında peşə təhsili və təliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”nin tədbirlər planının 2.1.5. bəndinin icrası istiqamətində yerinə yetirilmişdir. Pilot peşə təhsili müəssisələrində məhsul və xidmətlərin istehsalı və satışı üzrə fəaliyyətin qiymətləndirilməsi metodologiyasının ilkin variantı hazırlanmışdır. Metodologiyada fəaliyyətin səmərəliliyinin universal bir göstərici olaraq gəlir və onun nisbi göstəricisi rentabellik təklif edilmişdir. Bununla yanaşı metodologiyada əmək, maliyyə və maddi ehtiyatlardan istifadə göstəricilərinin

hesablanma qaydası da öz əksini tapmışdır. AR Təhsil Nazirliyi Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən seçilmiş pilot peşə təhsili müəssisələrində sorğuların keçirilməsi məqsədilə anket forması hazırlanmış və qiymətləndirmə məlumatlarının əldə edilməsi məqsədilə müəssisələrə təqdim edilmişdir.

Pilot müəssisələr tərəfindən doldurulmuş formaların təhlili aparılarkən məlum olmuşdur ki, hazırda seçilmiş pilot peşə təhsili müəssisələri hər hansı istehsal və xidmət satışı fəaliyyəti ilə məşğul deyildir. Satış fəaliyyətinin təşkili istiqamətində müəyyən işlər görülməkdədir.

Əldə olunmuş məlumatlar əsasında pilot peşə təhsili müəssisələrinin mövcud vəziyyətinə dair arayış hazırlanmış, peşə təhsili müəssisələri sistemlərinin inkişafı üçün təkliflər verilmişdir.

QƏNAƏTLİ İSTEHSAL METODLARI İLƏ BAĞLI MƏLUMATLANDIRMA TƏDBİRLƏRİNİN GÖRÜLMƏSİ (ANALİTİK VƏ TƏŞVİQ NƏŞRLƏRİNİN ÇAP EDİLMƏSİ)

İcraya məsul rəhbər: *Nərminə Quliyeva*

İcraçılar: *Günəl İbrahimli*

İş "Azərbaycan Respublikasının ağır sənaye və maşınqayırmanın inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi" üzrə təfsilatlı tədbirlər planının 1.1.1 bəndinin 6-cı altbəndinin icrası istiqamətində yerinə yetirilmişdir. Bu məqsədlə "Qənaətli istehsal üsulları: tam zamanında istehsal (Just-In-Time)", "Qənaətli istehsal üsulları: "5S" və "Qənaətli istehsal üsulları: "Altı Sigma" - maarifləndirici məlumatları özündə əks etdirən kitabçalar hazırlanmışdır. Kitabçalarda qənaətli istehsalın mahiyyəti və istehsalda tətbiqi xüsusiyyətləri və tam zamanında istehsal üsulunun və 6 sigma üsuluna dair məlumatlar öz əksini tapmışdır. Kitabçalar İnstitutun rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilmişdir. Tədbirin icrası ilə əlaqədar, İnstitut tərəfindən aidiyyəti müəssisələrdə qənaətli istehsal üsullarının tətbiqi, eləcə də, məlumatlılığın öyrənilməsinə dair sorğu anketi hazırlanmışdır. Tərtib olunmuş sorğu anketində: müəssisələrin istehsal etdiyi məhsul və xidmətlərin siyahısı, 2018-ci il üzrə müəssisədə işləyənlərin sayı, natura və dəyər ifadəsi ilə illik satış həcmi, müəssisədə tətbiq olunan idarəetmə və istehsal standartları, istehsal texnologiyaları, qənaətli istehsal üsulları haqqında müəssisələrin məlumatlı olub olmaması, tətbiq olunan qənaətli istehsal üsulları, müəssisə tərəfindən işçilərin ixtisasartırmasının keçirilib keçirilməməsi kimi məsələlər öz əksini tapmışdır. Qənaətli istehsal üsullarının tətbiqi, eləcə də, məlumatlılığın öyrənilməsinə dair sorğu anketi Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən 53 ağır sənaye və maşınqayırma müəssisəsinə göndərilmişdir. Sorğunun nəticələri təhlil edilmiş, müvafiq arayış hazırlanmışdır.

BARAMA İSTEHSALI VƏ EMALI SAHƏSİNDƏ İNNOVATİV LAYİHƏLƏRİN DƏSTƏKLƏNMƏSİ

İcraya məsul rəhbər: *Əlvan Süleymanova*

İcraçılar: *Ülkər Saliqova, Günel İbrahimli*

İş “Baramaçılığın və ipəkçiliyin inkişafına dair 2018-2025-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nın “Barama istehsalı və emalı sahəsində innovativ layihələrin dəstəklənməsi” tədbirinin icrası istiqamətində yerinə yetirilmişdir. Buməqsədlə barama istehsalı və emalı prosesi öyrənilmiş, ipək qurdunun həyat dövrü bütün etaplar üzrə izah edilmiş, ipəyin növləri, xüsusiyyətləri, quruluşu, faydaları və istifadəsi araşdırılmışdır. Bundan başqa Azərbaycanda baramaçılığın və ipəkçiliyin mövcud vəziyyəti haqqında qısa məlumat verilmiş, hər bir rayon üzrə yaş barama qəbulunun 2015-2019-cu illər üzrə statistikasını göstərmişdir. Tədqiqat işində dünyada ipəkçiliyin inkişaf meyilləri, barama istehsalı və emalı sahəsində dövlət dəstəyinin beynəlxalq təcrübəsi öyrənilmişdir. Belə ki, barama istehsalı və emalı sahəsində innovativ layihələrin icrası üçün dəstəkləyici tədbirlər Türkiyə və Hindistanın təmsalında nəzərdən keçirilmişdir. Tədbirin icrası istiqamətində Zərdab, Şəki, Qax, Balakən və Zaqatala rayonlarına ezam edilmiş institut əməkdaşları baramaçılıq sahəsindəki mövcud vəziyyəti araşdırıb, baramaçılıqla məşğul olan sahibkarlarla görüşlər keçiriblər.

Həmçinin, ölkəmizdə təhlillərin aparılması və dəstəkləyici tədbirlərin müəyyən edilməsi üçün barama istehsalı sahəsində Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzlərinin, Qax Damazlıq İpəkçilik Stansiyasının, “Azəripək MMC”-nin, eləcə də, barama istehsalçılarının (kümçülərin) fəaliyyətinə dair sorğu anketləri hazırlanmış, nəticələr təhlil edilərək arayış forması hazırlanmışdır.

Tərtib olunmuş sorğu anketində: rayon üzrə tut ağaclarının yetişdirilməsi, rayonun təmin etdiyi tut yarpağının miqdarı, tut bağlarının və ya yarpaqlarının zərərvericilər və xəstəliklərdən zərər görməməsi üçün nə kimi tədbirlərin görülməsi, ipəkqurdu sürfələrinin paylandığı kümçülərin sayı, kümçülərə paylanmış sürfələrin miqdarı, ipəkqurdu istehsalı və idxalına tətbiq edilən mövcud güzəştlər, ipəkqurdu yumurta və sürfələrinin nəql edilməsi üçün nəqliyyat vasitələrində təmizləmə və dezinfeksiya tədbirlərinin aparılıb aparılmaması kimi məsələlər öz əksini tapmışdır. Sorğuda 36 rayon iştirak etmişdir.

ŞƏRABÇILIQLA MƏŞĞUL OLAN REGIONLARIN MİKROZONALARA AYRILMASI VƏ TANIDILMASI

İcraya məsul rəhbər: *Əlvan Süleymanova*

İcraçılar: *Nərminə Quliyeva, Günel İbrahimli*

İş "2018-2025-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında şərabçılığın inkişafına dair Dövlət Proqramı"nın icrası istiqamətində yerinə yetirilmişdir. İlk mərhələdə "Şərabçılıqla məşğul olan regionların mikrozonalara ayrılması və tanidilməsi üzrə Gürcüstan təcrübəsi" adlı tədqiqat işi yerinə yetirilmiş və nəşrə təqdim edilmişdir. Daha sonra Azərbaycanın üzümçülük və şərabçılıq bölgələrinin ərazi xüsusiyyətləri sistemləşdirilmiş, üzümçülük və şərabçılıq zonaları müəyyən edilmişdir. Sözügedən zonalar üzrə kataloq hazırlanmış və Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunda şərab emalı müəssisələrinə təqdim edilmişdir. "Şərabçılıqla məşğul olan regionların mikrozonalara ayrılması və tanidilməsi" üzrə kitabça əsas şərabçılıq regionlarının mikrozonalara bölünməsi və hər zonaya məxsus xüsusiyyətləri - üzüm əkin sahəsi; məhsuldarlıq; üzüm əkinlərinin yerləşdiyi hündürlük; zonanın iqlim tipi; torpaq örtüyü; illik istilik miqdarı; illik orta temperatur; illik yağış miqdarı; məhsul yığımı; mikrozonada yerləşən şərab istehsal edən müəssisələr; istehsal edilən şərab növləri; şərab istehsalı üçün istifadə edilən üzüm növləri özündə əks etdirir. Kataloqda şərabçılıqla məşğul olan zonalar Abşeron, Quba Xaçmaz, Şirvan, Qarabağ-Mil, Dağlıq Qarabağ, Lənkəran, Gəncə-Qazax, Şəki-Zaqatala bölgələri olmaqla mikrozonalara ayrılmışdır.

REGIONAL BAZARLARA İXRAC PERSPEKTİVİ OLAN MALLARIN SİYAHISININ HAZIRLANMASI VƏ TƏHLİLLƏR APARILMASI

İcraya məsul rəhbər: *Arzu Süleymanov*

İcraçılar: *Malik Mehdiyev, Rauf Musayev, Vüsal Hüseynov*

İş "Azərbaycan Respublikasında ağır sənaye və maşınqayırmanın inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"nin "2.1.1. Regional bazarlara ixrac perspektivi olan malların siyahısının hazırlanması" tapşırığının icrası istiqamətində yerinə yetirilmişdir. Bəndin icrasının həyata keçirilməsində əsas məqsəd daxili imkanların və regional bazarın təhlili nəticəsində ölkədə istehsal edilə biləcək, əlavə dəyər zəncirində nisbətən yüksək yer tutan və regional rəqabət qabiliyyətinə malik malların ümumi siyahısının hazırlanması, hazırlanmış siyahı üzrə Azərbaycanda rəqabətli şəkildə istehsal edilə biləcək məhsulların müəyyənləşdirilməsi, texniki-iqtisadi və maliyyə əsaslandırılmalarının aparılması nəticəsində ümumi siyahıdan istehsalı qısa zaman

ərzində mümkün olan və nisbətən az investisiya tələb edən məhsul istiqamətlərinin seçilməsi və bu əsasda rentabellik və investisiya ehtiyacları üzrə cədvəllərin hazırlanmasıdır.

Bu məqsədlə də, geniş tədqiqat işi aparılmış və tədqiqatın nəticələri hesabatlaşdırılmışdır. İşin yerinə yetirilməsi mərhələləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

- Ağır sənaye və maşınqayırma sahəsində məhsullar üzrə məlumat bazası formalaşdırılmışdır;
- 13 region ölkəsi üzrə qarşılıqlı idxal-ixrac məlumatları toplanmışdır;
- Toplanmış məlumatlar üzrə idxal və ixrac qiymətləri hesablanmışdır;
- Hesablanmış idxal və ixrac qiymətləri əsasında qiymət indeksləri müəyyənləşdirilmişdir;
- 6 rəqəmli HS kodları əsasında yığılmış məlumatları DSK-nın keçid açarları vasitəsilə SMST kodlarına çevrilmiş və bu əsasda sahələr üzrə qruplaşdırılmalar aparılaraq qiymətlər və qiymət indeksləri müəyyən edilmişdir;
- Region ölkələri üzrə hər bir məhsula görə lokallaşma əmsalları hesablanmış və bu əsasda qeyd olunan ölkələr üzrə qarşılıqlı ticarət əlaqələrində idxal və ixrac olunan məhsullara görə ən uyğun bazarlar müəyyən edilmişdir;
- Regional bazarlarda tələbi olan məhsullar üzrə Azərbaycanda ixrac edilə bilməsi məqsədilə rəqabətqabiliyyətlik (Daxili Resurs Sərfi əmsalları) qiymətləndirilmiş və konkret məhsulların siyahısı müəyyən edilmişdir;
- Rəqabətqabiliyyətli məhsullar üzrə region bazarında baxılan illərdə aşkar müqayisəli üstünlüyü ən yüksək olan ölkələr qiymətləndirilərək müəyyənləşdirilmişdir;
- Hazırlanmış siyahı üzrə hər bir məhsula görə rentabellik və investisiya cədvəlləri qiymətləndirilmişdir ki, bu da istehsalı qısa zaman ərzində və az investisiya tələb edən məhsullar seçilməsinə imkan vermişdir.

Beləliklə yerinə yetirilmiş tədqiqat işində regional bazarların (Azərbaycan, Türkiyə, Rusiya Federasiyası, Gürcüstan, İran, Moldova, Belarus, Ukrayna, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Tacikistan, Türkmənistan, Özbəkistan və Ermənistan) tam təhlil edilməsi əsasında həm tələbat, həm də ixrac potensialı nəzərə alınmaqla regional dəyər zəncirində üstünlüyə malik məhsullar müəyyən edilmişdir. Regional bazarların tələbatı yüksək olduğu məhsullar üzrə ölkə sənayesinin mövcud vəziyyəti və potensialı əsasında rəqabətqabiliyyətli məhsul istiqamətləri müəyyən edilmiş, rentabellik və investisiya ehtiyacları cədvəlləri hazırlanmışdır ki, bu da regional dəyər zəncirinin hansı seqmentlərinə inteqrasiya edilməsini müəyyənləşdirməyə imkan verəcəkdir.

KƏND TƏSƏRRÜFATI, EMAL SƏNAYESİ, TURİZM VƏ RABİTƏ SAHƏSİNDƏ İNVESTİSIYALARIN 10% ARTIMI

İcraya məsul rəhbər: Arzu Süleymanov

İcraçılar: Malik Mehdiyev

Kənd təsərrüfatı, emal sənayesi, turizm və rabitə sahəsində investisiyaların 10% artımı nəticəsində yaranacaq makroiqtisadi effektlər baza səviyyəsi ilə müqayisədə qiymətləndirilərək aidiyyəti üzrə təqdim olunmuşdur.

Sosial Hesablar Matrisi multiplikator modeli vasitəsilə aparılmış qiymətləndirmələrdə ixrac ekzogen dəyişən olaraq müəyyən edilmişdir. İxracın miqdarına təsir göstərən amillər əsasən valyuta məzənnəsi, tərəfdaş ölkələrin ÜDM-nin miqdarı və s kimi digər faktorlar təsir etdiyi üçün yerinə yetirilmiş simulyasiyalarda ixrac sabit olaraq qeyd edilmişdir.

Cədvəldə qeyd olunan faiz dəyişmələri Sosial Hesablar Matrisi multiplikator modeli vasitəsilə Texnoloji matrisi əsas götürərək hesablanmışdır. Belə ki, hər hansı bir ildə investisiya xərclərinin 10% artımı nəticəsində ÜDM həmin ildə 0.27% artacaqdır. Bu dəyişmə ancaq həmin ildə artırmış investisiya xərclərinin miqdarına görə alınan faiz artımıdır.

YOL-NƏQLİYYAT HADİSƏLƏRİ NƏTİCƏSİNDƏ DƏYƏN SOSIAL-İQTİSADI VƏ EKOLOJİ ZƏRƏRİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ VƏ HESABLANMASI QAYDALARININ HAZIRLANMASI

İcraya məsul rəhbər: Arzu Hüseynova

İcraçılar: Nigar Ələsgərova

İş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 dekabr 2018-ci il tarixli 852 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında yol hərəkətinin təhlükəsizliyinə dair 2019-2023-cü illər üçün Dövlət Proqramı"nın icrasına dair tədbirlər planında nəzərdə tutulmuş 7.1.4. "Yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində dəyən zərərin müəyyənləşdirilməsi qaydalarının hazırlanması və təsdiqi" bəndinin icrası istiqamətində yerinə yetirilmişdir.

Bu qaydaların hazırlanmasında əsas məqsəd yol nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölkə iqtisadiyyatına dəyən zərərin qiymətləndirilməsi və hesablanmasıdır. Yol-nəqliyyat hadisəsi - yollarda, küçələrdə, meydanlarda, dəmiryol keçidlərində nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti prosesində baş verən və insanların ölməsinə və ya müxtəlif dərəcəli bədən xəsarəti almasına, heyvanların və ya hərəkətsiz maneənin vurulmasına, nəqliyyat vasitələrinin, yolların, qurğuların zədələnməsinə və ya başqa maddi zərər dəyməsinə səbəb olan hadisədir.

YNH nəticəsində dəyən sosial-iqtisadi zərərin məbləği aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

- ✓ İnsan ölümü və ya müxtəlif dərəcəli bədən xəsarəti alması nəticəsində dəyən zərər;
- ✓ Nəqliyyat vasitələrinə dəyən zərər;
- ✓ Daşınan yükə dəyən zərər;
- ✓ Yol qurğularına dəyən zərər.

YNH nəticəsində dəyən ekoloji zərərin qiymətləndirilməsində isə aşağıdakı komponentlər nəzərə alınmışdır:

- ✓ Atmosferin çirklənməsi ilə bağlı zərər;
- ✓ Su ehtiyatlarının çirklənməsi ilə bağlı zərər;
- ✓ Torpaq sahələrinin çirklənməsi ilə bağlı zərər;
- ✓ Yaşillıqların zədələnməsi və ya məhv olması ilə bağlı zərər.

YNH zamanı dəymiş zərərin qiymətləndirilməsi yol təhlükəsizliyi sahəsində idarəetmə qərarlarının alınmasına, problemin miqyasını və əhəmiyyətini obyektiv qiymətləndirməyə, həmçinin, YNH qarşısının alınması ilə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsinə lazım olan maddi vəsaitlərin miqdarını müəyyənləşdirməyə imkan verir.

REGIONAL TİCARƏT VƏ LOGİSTİKA MƏRKƏZLƏRİNİN (RTLM) YARADILMASININ TEKNİKİ-İQTİSADI ƏSASLANDIRILMASI

İcraya məsul rəhbər: *Malik Mehdiyev*

İcraçılar: *Arzu Süleymanov, Elnur Ələkbərov, Rauf Musayev, Vüsal Hüseynov, Elmira Bağırova*

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında logistika və ticarətin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"nin Tədbirlər Planının "2.3. Bakıda və ölkənin müxtəlif yerlərində logistika və ticarət mərkəzlərinin yaradılması" prioritet istiqmətinə müvafiq olaraq İqtisadiyyat Nazirliyinin İqtisadi İslahatlar Elmi Tədqiqat İnstitutu tərəfindən Tovuz, Xaçmaz, Masallı və Yevlax regional ticarət və logistika mərkəzlərinin yaradılmasının texniki-iqtisadi əsaslandırılması hazırlanmışdır.

Şimal-Qərb RTLM Tovuz rayonu ərazisində yerləşəcək. RTLM üçün nəzərdə tutulmuş ərazi Tovuz rayonunun mərkəzindən 7 km uzaqlıqda yerləşir, sahəsi 6.64 hektardan ibarətdir. Dəmir yolu xətti və Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstan beynəlxalq avtomagistralı bilavasitə ərazinin 30-40 metrliyindən keçir. Ərazinin 50-60 metrliyindən yüksək gərginlikli elektrik xəttləri keçir. 110 kV-luq Zəyəm elektrik yarımstansiyası 22 km məsafədə yerləşir. Əraziyə yaxın yaşayış məntəqələri qazlaşdırılmış və su ilə təchiz olunmuşdur. Su və qaz xətlərinə qədər məsafə 08-1 km təşkil edir. Təsərrüfat məişət kanalizasiyası və yağış suyu drenajları yenidən qurulmalıdır.

Rabitə xəttləri 1 km uzaqlıqda yerləşir. RTLM ərazisində olacaq tikililər və meydançalar metodoloji hesablamalar əsasında müəyyən edilmişdir. Ərazidə olacaq gömrük anbarları 788 m², müvəqqəti saxlama anbarları 925 m², ümumi istifadə təyinatlı anbarlar 7228 m², körpülü kranla təchiz edilmiş açıq meydançalar 19516 m² təşkil edəcəkdir. RTLM-in təklif olunan heyətinin sayı 99 nəfər müəyyən edilmişdir. RTLM-in yaradılmasının ilkin dəyəri layihə smeta işləri - 899 130 Azn, əsas bina və infrastruktur qurğuları üzrə tikinti-quraşdırma işlərinin dəyəri - 19 415 560 Azn, əsas avadanlıqlar - 8 977 064 Azn olmaqla 29 291 754 Azn təşkil edir. İnvestisiyanın öz-özünü ödəməsi müddəti – 3,31 il.

Xaçmaz RTLM Xaçmaz rayonunun mərkəzindən 35 km uzaqlıqda yerləşəcək. RTLM-in ərazisinin sahəsi normativlərə uyğun olaraq layihə üzrə 5,06 hektar nəzərdə tutulmuşdur. Bakı-Yalama-Rusiya dəmir yol xətti və Gəndab-Xaçmaz-Yalama yolu RTLM ərazisinin kənarından keçir. Ərazinin 50-60 metrliyindən yüksək gərginlikli elektrik xəttləri keçir və Yalama 110/35/10 kVa-lıq yarımstansiya ilə məsafə 6 km-dir. Əraziyə yaxın yaşayış məntəqələri qazlaşdırılmış və su ilə təchiz olunmuşdur. Su və qaz xəttlərinə qədər məsafə 08-1 km təşkil edir. Eyni zamanda su tələbatını artezian su quyuları vasitəsilə təmin etmək mümkündür. Təsərrüfat məişət kanalizasiyası və yağış suyu drenajları yenidən qurulmalıdır. Rabitə xəttləri 1 km uzaqlıqda yerləşir. RTLM ərazisində olacaq tikililər və meydançalar metodoloji hesablamalar əsasında müəyyən edilmişdir. Ərazidə olacaq gömrük anbarları 551 m², müvəqqəti saxlama anbarları 647 m², ümumi istifadə təyinatlı anbarlar 5058 m², körpülü kranla təchiz edilmiş açıq meydançalar 13657 m² təşkil edəcəkdir. RTLM-in təklif olunan heyətinin iriləşdirilmiş normalar üzrə sayı və tərkibi 99 nəfər müəyyən edilmişdir. RTLM-in yaradılmasının ilkin dəyəri layihə smeta işləri - 899 130 Azn, əsas bina və infrastruktur qurğuları üzrə tikinti-quraşdırma işlərinin dəyəri - 17 102 137 Azn, əsas avadanlıqlar - 8 977 064 Azn olmaqla 26 978 331 Azn təşkil edir. İnvestisiyanın öz-özünü ödəməsi müddəti – 3,05 ildir.

Yevlax RTLM Yevlax rayonunun mərkəzində yerləşəcək. RTLM-in ərazisi 18 hektardan ibarət olub trapesiya formasındadır. RTLM-nin ərazisi yerli və beynəlxalq nəqliyyat qovşaqlarına koridorlarına yaxındır. Belə ki, Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstan yolu şərq-qərb koridoru RTLM-nin ərazisinin 2,5 km-dən, Yevlax-Zaqatala yolu isə bilavasitə yanından keçir. Bu koridor avtomobil, dəmir yolu, boru kəməri nəqliyyatı, həm də rabitə kommunikasiya xətlərini əhatə edir. Dəmir yolu xətti və yaxud dəmir yolu budağı bilavasitə ərazinin 30-40 metrliyindədir. RTLM-nin ərazisi Yevlax və ətraf rayonların dəmir yol stansiyalarına yaxındır. Yaxınlıqdan yüksək gərginlikli elektrik xəttləri keçir və 220 Kv-luq yarımstansiya – 3,5 km uzaqlıqda yerləşir. Yaxınlıqda istilik təchizatı yoxdur. İstilik tələbatı ərazidə tikiləcək istilik qazanxanalar vasitəsilə

təmin ediləcəkdir. Ərazi qazlaşdırılmış və su ilə təchiz olunmuşdur. Su və qaz xəttlərinə qədər məsafə 1 – 1,2 km təşkil edir. Təsərrüfat məişət kanalizasiyası və yağış suyu drenajları yenidən qurulmalıdır. Rabitə xəttləri 1 km uzaqlıqda yerləşir. RTLM ərazisində olacaq tikililər və meydançalar metodoloji hesablamalar əsasında müəyyən edilmişdir. Ərazidə olacaq gömrük anbarları 1964 m², müvəqqəti saxlama anbarları 2307 m², ümumi istifadə təyinatlı anbarlar 18023 m², körpülü kranla təchiz edilmiş açıq meydançalar 48661 m² təşkil edəcəkdir. RTLM-in təklif olunan heyətinin iriləşdirilmiş normalar üzrə sayı 99 nəfər müəyyən edilmişdir. RTLM-in yaradılmasının ilkin dəyəri layihə smeta işləri - 899 130 Azn, əsas bina və infrastruktur qurğuları üzrə tikinti-quraşdırma işlərinin dəyəri - 30 203 567 Azn, əsas avadanlıqlar - 9 817 064 Azn olmaqla 40 919 761 Azn təşkil edir. İntestisiyanın öz-özünü ödəməsi müddəti – 3,80 ildir.

Cənub RTLM Masallı rayonunun Saybatın bələdiyyəsi ərazisində yerləşəcək. RTLM üçün nəzərdə tutulmuş ərazi 6.64 hektardan ibarətdir. Dəmir yolu xətti və yaxud dəmir yolu budağı bilavasitə ərazinin 30-40 metrliyindədir. Bir zolaqlı asfaltlaşdırılmış rayondaxili avtomobil yolu ərazidən 30 metr aralı keçir. Ərazinin Bakı-Ələt-Astara-İran beynəlxalq avtomagistralından uzaqlığı 300 metr təşkil edir. 110 Kv-luq yarımstansiya – 3,5 km, 220 Kv-luq yarımstansiya isə 4,5 km uzaqlıqda yerləşir. Yaxınlıqda istilik təchizatı yoxdur. İstilik təchizatı ərazidə tikiləcək istilik qazanxanalar vasitəsilə təmin ediləcəkdir. Ərazi qazlaşdırılmış və su ilə təchiz olunmuşdur. Su və qaz xəttlərinə qədər məsafə 08-1 km təşkil edir. Təsərrüfat məişət kanalizasiyası və yağış suyu drenajları yenidən qurulmalıdır. Rabitə xəttləri 600 metr uzaqlıqda yerləşir. RTLM ərazisində olacaq tikililər və meydançalar metodoloji hesablamalar əsasında müəyyən edilmişdir. Ərazidə olacaq gömrük anbarları 723 m², müvəqqəti saxlama anbarları 850 m², ümumi istifadə təyinatlı anbarlar 6637 m², körpülü kranla təchiz edilmiş açıq meydançalar 17920 m² təşkil edəcəkdir. RTLM-in təklif olunan heyətinin iriləşdirilmiş normalar üzrə sayı 99 nəfər müəyyən edilmişdir. RTLM-in yaradılmasının ilkin dəyəri layihə smeta işləri - 899 130 Azn, əsas bina və infrastruktur qurğuları üzrə tikinti-quraşdırma işlərinin dəyəri - 18 682 031 Azn, əsas avadanlıqlar - 8 857 064 Azn olmaqla 28 438 225 Azn təşkil edir. İntestisiyanın öz-özünü ödəməsi müddəti – 4,44 ildir.

AZƏRBAYCANIN ƏSAS SU ANBARLARI VƏ SU KANALLARI

İcraya məsul rəhbər: *Arzu Hüseynova*

İcraçılar: *Samirə Mirzəliyeva, Firuzə Hüseynzadə, İlahə Şamirova, Aynur Hüseynova, Selcan Əhmədova*

İş Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin xüsusi tapşırığı əsasında icra edilmişdir. Hazırda ölkə ərazisində 153 su anbarı mövcuddur. Su anbarlarının ümumi su həcmi 21,9 mlrd. m³ təşkil edir. Su anbarlarından yalnız 61-nin həcmi 1 mln. m³-dən çoxdur. Bunların ən böyükləri Kür çayı üzərindəki Mingəçevir (həcmi 16 milyard kubmetr), Şəmkir (həcmi 2,6 milyard kubmetr), Araz çayı üzərindəki Araz (həcmi 1,3 milyard kubmetr), Tərtər çayı üzərindəki Sərsəng (həcmi 0,5 milyard kubmetr) su anbarlarıdır. Su anbarlarının ümumi sahəsi 87 min hektar, suyunun həcmi isə 22 kubkilometrə yaxındır. Kataloqa yalnız 31 su anbarı haqqında məlumatlar daxil edilmişdir.

Respublika ərazisində təqribən 47 ədəd suvarma kanalı var. Bunlar içərisində ən uzun kanal uzunluğu 172.4 km, suburaxma qabiliyyəti saniyədə 113 m³ olan və Mingəçevir su anbarından qidalanan Yuxarı Qarabağ suvarma kanalıdır. İkinci yerdə 123.5 km uzunluğu olan Yuxarı Şirvan, üçüncü yerdə isə uzunluğu 110 km olan Samur-Abşeron suvarma kanalı durur. Suvarma kanallarının cəmi uzunluğu 90 min km.-dən artıq olub 1,3 mln hektar torpaq sahəsinin suvarılmasına imkan verir.

Kataloqa yalnız kənd təsərrüfatında suvarma məqsədilə ilə istifadə olunan su təsərrüfatı obyektləri haqqında məlumatlar daxil edilmişdir.

ALİ TƏHSİL MÜƏSSISƏLƏRİNİN TƏDQIQAT POTENSİALI: MAARİFLƏNDİRİCİ KATALOQ

İcraya məsul rəhbər: *Təranə Salıfova*

İcraçılar: *Ülkər Salıfova, Afaq Qasımova, Aliya Şabanova*

Kataloq Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin birinci müavininin 2019-cu il 26 yanvar tarixli 02/5-18 nömrəli dərkənarı ilə təsdiq edilmiş "Biznes mühiti və beynəlxalq reytinglər üzrə Komissiyanın Texnologiya və İnnovasiyalar İşçi qrupunun 2019-cu il üçün fəaliyyət planı"nın müvafiq tədbirlərinin icrasının təmin edilməsi məqsədilə İqtisadi İslahatlar Elmi Tədqiqat İnstitutu tərəfindən işlənmişdir.

Ölkəmizdə təhsil, elm və sənaye tendeminin yaradılması, elmi tədqiqat işlərinin nəticələrinin kommersionlaşdırılmasının, ali təhsil müəssisələri ilə sənaye müəssisələri arasında strateji ittifaq sövdələşmələrinin bağlanması genişləndirilməsi məqsədilə ali təhsil müəssisələrinin

tədqiqat potensialının – elmi tədqiqatların istiqamətləri, kadr potensialı, tədqiqatlarda istifadə edilən avadanlıqların siyahısı və s. haqqında zəruri məlumatların sənaye müəssisələrinə, eləcə də KOS-lara çatdırılması zərurətindən irəli gələrək ali təhsil müəssisələri arasında sorğu keçirilmişdir.

Sorğu formaları Təhsil Nazirliyinin, habelə digər nazirlik və komitələrin tabeliyində olan ali təhsil müəssisələri və özəl ali təhsil müəssisələri daxil olmaqla, ümumilikdə 44 təşkilata göndərilmişdir. Anket vasitəsilə əldə olunan məlumatlar fəaliyyət sahələrinə görə qruplaşdırılaraq, sənaye müəssisələrinə çatdırılması, habelə KOS subyektlərinin faydalanmasına nail olunması məqsədilə “Ali təhsil müəssisələrinin tədqiqat potensialı: maarifləndirici kataloq” adlı vəsait hazırlanmışdır.

*Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi
İqtisadi İslahatlar Elmi Tədqiqat İnstitutu*

*Həsən Bəy Zərdabi Prospekti, 88a, AZ1122, Bakı şəhəri, Azərbaycan Respublikası,
Tel.: +99412 4308933, Faks: +99412 4300215,
İnternet sahifə: www.ier.az*